

Københavns Kommunes indsatser til forebyggelse af radikalisering

Del 1:
Strategi

Del 2:
Handleplan

Maj 2016

Indholdsfortegnelse

Strategi for forebyggelse af radikaliseringsindsats.....	3
Introduktion.....	4
Overordnede mål for København Kommunes antiradikaliseringsindsats.....	7
Dokumentation og afrapportering.....	8
Radikaliseringsproces	9
Forebyggelsestrekanten.....	9
Det forebyggende niveau	10
Det foregribende niveau.....	10
Det indgribende niveau	11
Forandringsteori for Københavns Kommunes antiradikaliseringsindsats	12
Tværgående koordineringsenhed for antiradikaliseringsindsats	13
Handleplan for forebyggelse af radikaliseringsindsats.....	18
Indledning	19
Forebyggende indsats.....	21
Foregribende indsats	27
Indgribende indsats	38

Strategi for forebyggelse af radikalisering

Introduktion

Storbyer i Europa er udfordret af stigende bekymring for radikaliserings blandt især unge mennesker. Terrorangrebet i København i februar 2015 aktualiserede på tragisk vis behovet for også at være opmærksom på radikaliserings blandt københavnske unge. Grundlæggende er radikaliserings ikke et fremtrædende fænomen i København. Men der kan findes enkeltstående individer og grupperinger, som udvikler ekstremistiske holdninger, der kan føre til voldsparathed.

De seneste år har Københavns Kommunes antiradikaliseringsenhed VINK oplevet et stigende antal bekymringshenvendelser om radikaliserings fra både professionelle og private borgere. VINK modtog således 60 henvendelser vedrørende radikaliserings i 2014 og 100 henvendelser i 2015. På baggrund af henvendelserne blev der igangsat hhv. 22 sagsforløb i 2014 og 18 sagsforløb i 2015.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget nedsatte med Integrationsaftale 2015-2016 Ekspertgruppen til forebyggelse af radikaliserings. Ekspertgruppen skulle komme med anbefalinger til, hvordan kommunens indsats mod radikaliserings kan styrkes, og hvordan antallet af radikaliserede unge kan nedbringes.

Ekspertgruppen fremlagde i august 2015 sin rapport, der indeholdt 15 anbefalinger til Københavns Kommune. I bilag 1 findes en oversigt over de 15 anbefalinger og de af Københavns Kommunes indsatser, der adresserer anbefalingerne.

Strategi og handleplan for forebyggelse af radikaliserings

Som opfølgning på ekspertgruppens rapport besluttede Borgerrepræsentationen den 12. november 2015, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Socialforvaltningen og Økonomiforvaltningen skulle udarbejde en strategi og handleplan for Københavns Kommunes videre arbejde med antiradikaliserings med henblik på en samordnet og koordineret planlægning for området.

Denne strategi og handleplan er derfor udarbejdet af de tre forvaltninger i fællesskab, med udgangspunkt i ekspertgruppens anbefalinger, og i samarbejde med kommunens øvrige forvaltninger, Københavns Politi samt SSP København.

Strategien beskriver kommunens målsætninger og afgrænser indsatsområdet. Handleplanen uddyber hvilke indsatser og aktiviteter, der indgår i kommunens antiradikaliseringsindsats, og hvordan disse bidrager til at opfylde Københavns Kommunes overordnede målsætninger på området.

Formålet med strategien er,

- at skabe et grundlag for en løbende politisk drøftelse af den strategiske retning for antiradikaliseringsindsatsen i Københavns Kommune
- at fungere som kommunikationsplatform i forhold til borgere og samarbejdspartnere

Formålet med handleplanen er,

- at beskrive og skabe overblik over eksisterende indsatser
- at beskrive organiseringen af eksisterende og nye tiltag
- at sikre en tværgående og koordineret kommunal indsats

Budget16 – styrket indsats mod radikalisering

Med vedtagelsen af Københavns Kommunes budget for 2016 blev der afsat midler til at styrke indsatsen mod radikalisering på en række af de områder, som ekspertgruppen anbefalede. I Budget 16 hedder det:

”Parterne er enige om at styrke indsatsen på området, herunder sikre fortsat opkvalificering af frontmedarbejdere og øget samarbejde på tværs af myndigheder. Der afsættes:

- 2,0 mio. kr. i drift i 2016 og 4,0 mio. kr. i 2017-2019 til en styrkelse af VINKs arbejde med radikaliseringsstruede og radikaliserede borgere.
- 1,1 mio. kr. i drift i 2016, 2,1 mio. kr. i 2017-2018 og 0,8 mio. kr. i 2019 til et pilotprojekt, der skal udvikle en foregribende anti-radikaliseringsindsats i samarbejde med Kriminalforsorgen.
- 0,7 mio. kr. i drift i 2016, 1,0 mio. kr. i 2017 og 0,7 mio. kr. i 2018-2019 til udvikling af arbejdet med demokratisk dannelse og medborgerskab i folkeskolen.”

”Parterne er enige om at styrke koordineringen af antiradikaliseringsindsatsen ved at etablere en tværgående samlet koordineringsenhed for antiradikalisering med udgangspunkt i det eksisterende beredskab. Enheden skal koordinere enkeltsager og skabe tværgående overblik over sager på området med deltagelse af de nuværende aktører i Syriensberedskabet fra VINK, SSP og Københavns Politi. Samtidig udvides deltagerkredsen med relevante medarbejdere fra bl.a. Kriminalforsorgen, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Enheden for Kriminalpræventive Programmer i Socialforvaltningen. Eventuelle usikkerheder i forhold til lovgivningen om udveksling af oplysninger mellem myndigheder på dette område vil blive undersøgt inden oplysninger udveksles. Afrapportering sker over for Økonomiudvalget og øvrige relevante fagudvalg i sammenhæng med øvrige Sikker By indsatser.”

Med midlerne afsat i budget16 vil hovedparten af ekspertgruppens anbefalinger blive gennemført i større eller mindre grad. Se bilag 1 for en oversigt over, hvilke indsatser i Københavns Kommune, der adresserer de enkelte anbefalinger.

Afrapportering og opdatering af strategi og handleplan

Afrapportering på strategiens overordnede mål og handleplanens enkelte indsatser sker over for de relevante fagudvalg og overfor Økonomiudvalget i sammenhæng med afrapportering på kommunens Sikker By indsatser.

Da ovennævnte budgetmidler er afsat til og med 2019, vil strategi og handleplan skulle revideres herefter. Handleplanen vil desuden blive opdateret årligt som opfølgning på budgetforhandlingerne.

Begrebsdefinition – radikaliserings og ekstremisme

Kommunens arbejde med antiradikaliserings tager afsæt i ekspertgruppens definition af begreberne radikaliserings og ekstremisme:

Ekstremisme

En modsætning til det etablerede samfund og dets orden, der er baseret på holdninger som:

- Afvisning af grundlæggende demokratiske værdier og normer og af demokratiske beslutningsprocesser.
- Forenkede verdensopfattelser og konspirationsteorier.
- Fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold udpeges som trusler, der må fjernes.
- Intolerance og manglende respekt for andre menneskers synspunkter, frihed og rettigheder.

Disse holdninger kan ledsages af støtte til eller anvendelse af ekstreme handlinger, som er ulovlige og eventuelt voldelige metoder for at opnå et politisk eller religiøst ideologisk mål.

Radikaliserings

En proces hvorigennem en gruppe eller et individ i stigende grad får ekstreme holdninger og/eller støtter anvendelsen af ulovlige eller voldelige handlinger for at fremme dem. Det er langt fra alle, som nogensinde selv begår sådanne handlinger, men risikoen medfører en problematisering af holdningerne.

Kilde: Ekspertgrupperapporten ”Færre radikaliserede gennem en effektiv og sammenhængende indsats”, side 7

Fokus for Københavns Kommunes antiradikaliseringsindsats

Årsagerne til voldelig ekstremisme er komplekse, og det er umuligt at lave en entydig profil af ekstremister, idet der er en lang række faktorer, der bidrager til en radikaliseringsproces. Et gennemgående kendetegn er dog, at radikaliseringsstruede individer føler sig ekskluderet fra fællesskabet i så høj grad, at de udvikler modstand mod det samfund, de er vokset op i.

Derfor har Københavns Kommunes samlede antiradikaliseringsstrategi særlig fokus på tidlig forebyggelse i form af dialog, integration og inklusion i samfundet. Dette ligger i forlængelse af kommunens eksisterende integrations-, kriminalpræventive- og tryghedsskabende arbejde. Kommunen løser også opgaver på antiradikaliseringsområdet bl.a. ved at kvalificere bekymringer om individer og yde støtte til frontmedarbejdere og forældre, der oplever bekymringer.

Københavns Kommunes antiradikaliseringsstrategi bygger på en tværfaglig og helhedsorienteret indsats, baseret på et samarbejde mellem flere af kommunens forvaltninger, Københavns Politi, Kriminalforsorgen samt SSP. Selvom radikaliserings hovedsageligt betragtes som et ungdomsfænomen, er der ikke nødvendigvis tale om en lineær proces, men derimod en dynamisk størrelse, hvor borgeren kan være i risiko for radikaliserings på forskellige tidspunkter og i forskellige faser af sit liv. Derfor retter Københavns Kommunes antiradikaliseringsstrategi sig mod unge såvel som voksne.

Overordnede mål for København Kommunes antiradikaliseringssindsats

De overordnede mål med Københavns Kommunes antiradikaliseringssindsats er:

- 1. At reducere antallet af radikaliserede københavnere**
- 2. At reducere antallet af radikaliseringsstruede københavnere**
- 3. At fremme medborgerskab blandt københavnere**
- 4. At fremme borgernes trykthed**

Målene er vanskelige at følge op på, da der er tale om komplekse sammenhænge, der kan påvirke udviklingen bag hvert mål. Der arbejdes derfor med indikatorer, som kun delvist kan sige noget om, hvorvidt udviklingen går i retning af at opfylde målsætningerne.

1. At reducere antallet af radikaliserede københavnere

En reduktion i antallet af borgere, der er radikaliserede er et vigtigt mål for den samlede antiradikaliseringssindsats. Politiet og PET har en særlig rolle i forhold til denne gruppe, og i tråd med nuværende praksis rådgiver PET politiet i sager om radikaliseringsbekymringer, og politiet bringer denne rådgivning ind i håndtering af enkeltsager med radikaliserede unge.

Som indikator for målet anvendes antallet af bekymringshenvendelser, som kommunen modtager, samt antallet af igangsatte sagsforløb, hvor bekymringen er blevet bekræftet (baseline: 100 henvendelser og 18 sagsforløb i 2015).

En stigning i antallet af bekymringshenvendelser behøver ikke at være udtryk for en stigning i antal radikaliserede borgere. Øget opmærksomhed på radikalisering kan resultere i flere henvendelser fra bekymrede pårørende og fagpersoner, ligesom en styrket indsats fra myndighedernes side kan føre til et højere antal registrerede bekymringer. I takt med at der sættes ind overfor personer, der er vurderet som radikaliserede, vil det samlede antal dog på længere sigt kunne reduceres.

2. At reducere antallet af radikaliseringsstruede københavnere

En reduktion i antallet af borgere, der er i fare for at blive radikaliserede, er et centralt mål for kommunens antiradikaliseringssindsats. Målgruppen af radikaliseringsstruede borgere er en vigtig målgruppe at opsøge og støtte, da de endnu ikke er radikaliserede, og derfor nemmere kan påvirkes til at skifte livsbane.

Som indikator anvendes, ligesom ovenfor, antallet af bekymringshenvendelser, som kommunen modtager, samt antallet af igangsatte sagsforløb, hvor bekymringen er blevet bekræftet (baseline: 100 henvendelser og 18 sagsforløb i 2015).

En stigning i antallet af bekymringshenvendelser behøver ikke at være udtryk for en stigning i antal radikaliserede borgere. Øget opmærksomhed på radikalisering kan resultere i flere henvendelser fra bekymrede pårørende og fagpersoner, og en styrket indsats fra myndighedernes side kan føre til et højere antal registrerede bekymringer. I takt med at der sættes ind overfor personer, der er vurderet som radikaliseringsstruede, vil det samlede antal dog på længere sigt kunne reduceres.

3. At fremme medborgerskab blandt københavnere

Den tidlige forebyggende indsats beskæftiger sig ikke direkte med radikaliseringsbegrebet, men handler om at sikre medborgerskab, inklusion og sociale kompetencer hos borgerne. Ekspertgruppen, som fremlagde anbefalinger til styrkelse af kommunens forebyggelse af radikaliseringsindsatsen, påpegede, at medborgerskab øger modstandskraften overfor radikaliseringsindsatsen. At fremme medborgerskab blandt københavnere er således et selvstændigt mål for anti-radikaliseringsindsatsen.

I Københavns Kommunes Integrationspolitik 2015-18 har Beskæftigelses- og Integrationsudvalget besluttet at måle på styrket medborgerskab blandt unge københavnere. Styrket medborgerskab måles blandt 18-29årige københavnere ud fra andelen, der betegner sig som demokratiske (baseline: 93 % i 2015). Der afrapporteres årligt på målet til Beskæftigelses- og Integrationsudvalget i forbindelse med afrapportering på de øvrige mål i integrationspolitikken.

4. At fremme borgernes tryghed

Radikalisering er en kilde til utryghed hos mange borgere, og det er derfor et selvstændigt mål at fremme borgernes tryghed gennem en målrettet og systematisk indsats overfor radikaliseringsindsatsen.

Målet opgøres via Københavns Kommunes årlige Tryghedsundersøgelse, på baggrund af følgende indikatorer:

- Andelen af københavnere der er utrygge i deres nabolag (baseline: 7 % i 2015)
- Andelen af københavnere der er utrygge i deres nabolag i aften- og nattetimerne (baseline: 18% i 2015)

Resultaterne af Københavns Tryghedsundersøgelse fremlægges for Økonomiudvalget en gang årligt og indgår desuden i målsætningerne for Københavns Kommunes Sikker By program om øget tryghed og mindre kriminalitet¹.

Dokumentation og afrapportering

Københavns Kommune har siden 2010 arbejdet systematisk med at indsamle og bearbejde viden om kriminalpræventive indsatser under Sikker By programmet. I Sikker Bys effektmodel stræbes der efter at opstille konkrete og målbare resultat- og effektmål for kommunens kriminalpræventive indsatser. Dette gælder også for de indsatser, der er eller bliver igangsat på antiradikaliseringsområdet, der således kommer til at indgå i Sikker Bys effektmodel, i det omfang det er hensigtsmæssigt.

Arbejdet med at kunne dokumentere effekterne af de enkelte indsatser er både komplekst og vanskeligt, da der i arbejdet med mennesker altid er en lang række faktorer, som påvirker den enkeltes valg og handlemønstre. Det kan således være vanskeligt at isolere effekten af den enkelte indsats. Ikke desto mindre er der et løbende fokus på at styrke den viden, der allerede findes på området, samt at udvikle og indsamle ny viden, også i samarbejde med forskningsverden.

---

¹ Find Sikker By programmet via følgende link: <https://www.kk.dk/sites/default/files/uploaded-files/sikkerbyprogram.pdf>

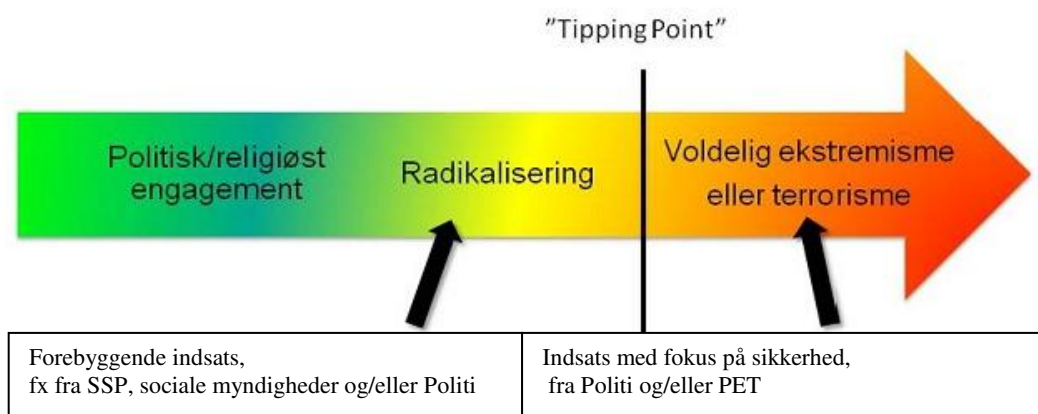
Som led i strategien for forebyggelse af radikalisering vil mulighederne for at effektmåle og evaluere relevante konkrete indsatser i samarbejde med relevante organisationer, fx Forebyggelsescentret i PET, blive undersøgt nærmere.

Radikaliseringsproces

Københavns Kommune beskæftiger sig med radikalisering som bekymringsadfærd på lige linje med andre former for bekymringsadfærd, der truer børns og unges sociale udvikling og trivsel. Dertil kommer den potentielle kobling mellem radikalisering og voldelige eller kriminelle handlinger. Radikalisering er en proces, som kan gå fra øget sympati for ekstreme holdninger og ende i vold eller terrorhandling. En tidlig forebyggelse er derfor afgørende.

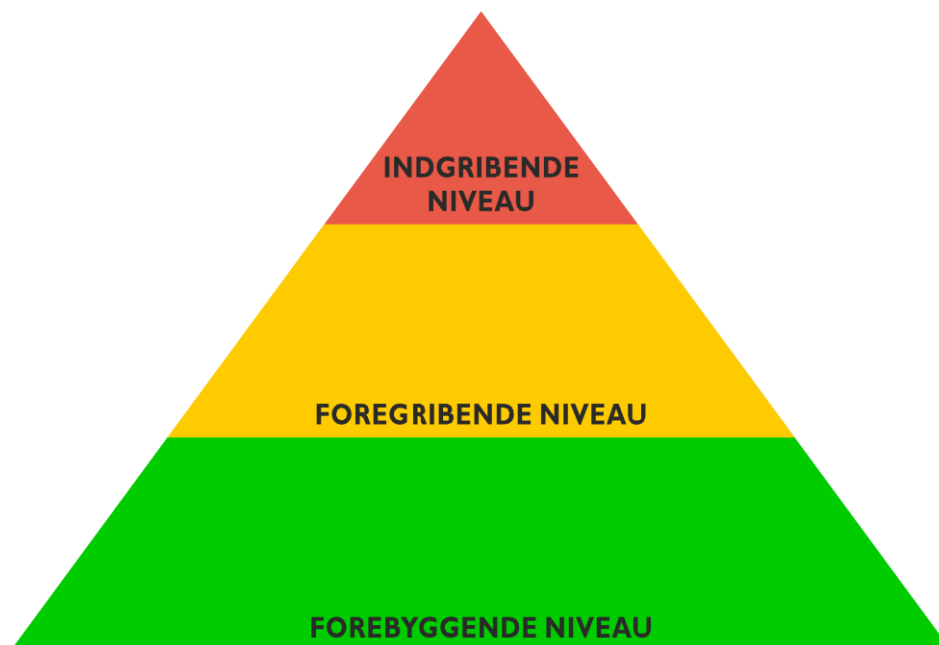
Det er vigtigt at holde sig for øje, at en radikaliseringsproces som oftest ikke ender i kriminelle handlinger. Det er således fuldt ud lovligt at have radikale holdninger eller ønsker om en grundlæggende samfundsomvæltning, så længe der ikke gribes til voldelige eller på anden vis ulovlige handlinger eller opfordringer hertil. Målgruppen for kommunens antiradikaliseringssindsats er borgere, som befinder sig i et risikomiljø, men som endnu ikke har handlet voldeligt i forbindelse med deres radikalisering. Københavns Kommune har et tæt samarbejde med Københavns Politi, som tager sig af indsatser for borgere, som udgør en konkret sikkerhedsmæssig risiko.

Nedenstående figur illustrerer radikaliseringsprocessen, hvorigennem en person i stigende grad accepterer anvendelsen af voldelige eller andre ulovlige midler for at opnå bestemte politiske eller religiøse mål. Tipping point-linjen markerer det punkt i processen, hvor en person er blevet parat til at handle på sine ekstremistiske holdninger, hvorved personen kommer i konflikt med loven.

Forebyggelsestrekanten

Københavns Kommunes indsats for at forebygge radikalisering og ekstremisme tager udgangspunkt i en forståelse af, at forebyggelse kan ske på forskellige niveauer med forskellige indsatstyper. Dette kan illustreres i forebyggelsestrekanten:

Det forebyggende niveau

På det forebyggende niveau arbejder man for:

- at fremme medborgerskab generelt
- at opbygge en generel oplevelse af tryghed, tillid, sammenhængskraft og modstandskraft

Den generelle forebyggende indsats har et opbyggende og bredt forebyggende sigte. Der arbejdes primært med at udvikle sociale kompetencer, kritisk sans, samfundsengagement og ansvarsbevidsthed hos børn og unge. Indsatser på dette niveau løftes f.eks. i daginstitutioner, fritids- og ungdomsklubber, skoler og i regi af idrætsklubber og øvrige foreninger. Det handler om at styrke alt det, der er godt i forvejen og skabe robuste individer, som senere hen vil være mindre sårbare overfor udfordringer som f.eks. radikaliserings. Det handler også om, at unge i skole og fritidslivet skal opleve sig som en del af sociale fællesskaber, som rummer mangfoldighed, gensidig tolerance og respekt for andres synspunkter.

Initiativer kan f.eks. være undervisning og debat om demokrati, fællesskab og medborgerskab, herunder forståelse af hvordan propaganda og manipulation opbygges, udbredes og fungerer (i en bred forstand), kildekritik, kritisk forståelse af internettet m.v.

Det foregribende niveau

På det foregribende niveau arbejder man for:

- at fremme medborgerskab blandt radikaliseringsstruede borgere
- at reducere antallet af radikaliseringsstruede borgere med målrettede aktiviteter, der styrker sociale kompetencer og relationer.

Den foregribende indsats retter sig mod specifikke grupper og individer, som er sårbare over for radikaliserings og i risiko for rekruttering til ekstremistiske miljøer. Det vil sige, at der er fokus på risikogrupperne. Det handler om at gribe ind ved klare indikationer på, at en borger er truet af

radikalisering og reducere individuelle risikofaktorer og bekymringer. Formålet er bl.a. at integrere borgeren i samfundet via uddannelses tilbud og beskæftigelse, for at undgå at borgeren bliver isoleret i et yderligtgående miljø.

Typiske indsatser på det foregribende niveau er mentorstøtte til unge, der befinder sig i en radikaliseringsproces og coaching til forældre, så de får redskaber til at håndtere ekstremistiske holdninger hos deres børn. Derudover kan nævnes kurser til andre pårørende eller til kommunale medarbejdere, så de understøttes i at håndtere bekymringer om radikalisering.

Det indgribende niveau

På det indgribende niveau arbejder man for:

- at reducere antallet af radikaliserede borgere
- at resocialisere radikaliserede borgere og stoppe kriminelle aktiviteter

Den indgribende indsats retter sig mod borgere, som er aktive i ekstremistiske miljøer, og som vurderes at være i risiko for at ville udføre voldelige eller andre kriminelle handlinger. Der er fokus på enkeltindivider. Typiske initiativer er forebyggende samtaler og intensive og helhedsorienterede borgerforløb.

Når det handler om det indgribende niveau, er det hovedsageligt et anliggende for politiet, ikke mindst i regi af PET, hvor ansvaret for at efterforske, forhindre og standse kriminelle gerninger, samt retsforfølge de ansvarlige gerningsmænd entydigt er placeret.

Kommunen kan på dette niveau tilbyde en resocialiserende indsats overfor radikaliserede borgere, der ønsker at samarbejde med de kommunale myndigheder, når politiet vurderer det hensigtsmæssigt.

Forandringsteori for Københavns Kommunes antiradikaliseringssindsats

I nedenstående forandringsteori tydeliggøres sammenhængen mellem kommunens aktiviteter på antiradikaliseringssområdet, resultaterne af disse og strategiens overordnede mål. De enkelte aktiviteter er nærmere beskrevet i handleplanen.

Indsatsområder	Aktiviteter	Udvalgte eksempler på resultater	Effektmål
Styrket koordinering og overblik	<ul style="list-style-type: none"> • Enhed til tværgående koordinering af antiradikaliseringssindsats	<ul style="list-style-type: none"> • Øget kapacitet i forhold til enkeltsagshåndtering	At reducere antallet af radikaliserede københavnere At reducere antallet af radikaliseringstruede københavnere At fremme medborgerskab blandt københavnere At fremme borgernes tryghed
Forebyggende indsats	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning i og udvikling af medborgerskab folkeskoler og fritidsinstitutioner • Lokalt opsøgende indsats herunder medborgerforum	<ul style="list-style-type: none"> • Flere københavnere betegner sig som demokratiske • Flere børn og unge udvikler sociale kompetencer, kritisk sans og ansvarsbevidsthed • Flere potentielt marginaliserede børn og unge er kommet med i skolens sociale og faglige fællesskab	
Foregribende indsats	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalt opsøgende arbejde • Vidensoplæg og rådgivning til kommunale medarbejdere og civilsamfundsorganisationer • 1-1 støtte: Mentorstøtte til unge under og over 18-årige • 1-1 støtte: Coaching til forældre • Etablering og drift af en national hotline på radikaliseringssområdet • Styrket rådgivning af frontmedarbejdere og håndtering af sager om radikalisering på det børne- og socialfaglige område • Kurser til forældre, søskende og andre pårørende i at håndtere unge, der udviser tegn på radikalisering • Foregribende antiradikaliseringssindsats i samarbejde med Kriminalforsorgens institutioner	<ul style="list-style-type: none"> • Øget kapacitet i forhold til enkeltsagshåndtering • Flere medarbejdere føler sig klædt på til at spotte og håndtere bekymring om radikalisering • Øget kvalitet i sagsbehandlingen i udsatte børne- og ungesager, hvor radikalisering spiller en rolle	
Indgribende indsats	<ul style="list-style-type: none"> • Intensiv og helhedsorienteret indsats målrettet radikaliserede og radikaliseringstruede borgere	<ul style="list-style-type: none"> • Viden om radikaliserede borgere og hvordan de motiveres til at vælge et liv som medborgere • Øget grad af resocialisering/inklusion blandt deltagerne i exitindastsen	

Tværgående koordineringsenhed for antiradikalisering

Det er med Budget 2016 besluttet at styrke koordineringen af antiradikaliseringssindsatsen i København med etablering af en tværgående koordineringsenhed for antiradikalisering som anbefalet af ekspertgruppen. Koordineringsenheden tager udgangspunkt i det hidtidige radikaliseringsberedskab i Københavns Kommune, men udvides med flere aktører.

Formål

Koordineringsenheden skal samle og koordinere håndtering af samtlige henvendelser om radikaliserings i København. Enheden skal sikre en tæt videndeling mellem de involverede aktører og overblik over målgrupper og indsatser på tværs af myndigheder, samt udbrede 'best practice' til at forebygge radikaliserings og ekstremisme.

Opgaver

Koordineringsenheden skal:

- Sikre en smidig og koordineret sagsgang omkring enkeltsager, når der er bekymring for radikaliserings.
- Skabe et overblik over bekymringssager om radikaliserings i København, og hvilke miljøer, der kan have en radikaliserende effekt på unge, for derigennem at arbejde tidligt og proaktivt med at håndtere og forebygge mulige radikaliserings sager.
- Sikre, at de rette myndigheder og aktører bliver inddraget og aktiveret tidligt i bekymringssager om radikaliserings.

Derudover skal koordineringsenheden umiddelbart efter den er etableret, udarbejde arbejdsgangsbeskrivelser for forskellige sagstyper samt en samlet kommunikationsstrategi for kommunens antiradikaliseringssindsats.

Lovgrundlag for antiradikaliseringssindsatsen

Det tværsektorielle samarbejde om antiradikalisering betyder, at Københavns Politi, Københavns Kommune og de øvrige involverede myndigheder vil udveksle oplysninger, herunder følsomme oplysninger om den enkelte borger. Udveksling af oplysninger om borgerens private forhold sker i den forbindelse alene med et kriminalitetsforebyggende formål. Som led i udarbejdelsen af strategi og handleplan for antiradikalisering er der blevet foretaget en kortlægning af det juridiske grundlag for kommunens antiradikaliseringssindsats, herunder mulighederne for at udveksle oplysninger på tværs af myndigheder. Overordnet peger kortlægningen på, at det er muligt at udveksle oplysninger på tværs af myndigheder uden samtykke fra borgeren indenfor rammerne af retsplejelovens §§115 og 115a samt i visse tilfælde i persondataloven §§5-8.

Det juridiske grundlag for antiradikaliseringssindsatsen er således følgende:

- **Retsplejelovens §§ 115 og 115a**, som omhandler muligheden for, uden samtykke fra borgeren, at udveksle oplysninger mellem myndigheder i hhv. SSP, PSP og KSP²samarbejdet.

---

² SSP: Samarbejdsorganisation mellem Skole, Socialforvaltningen og Politiet, PSP: Samarbejdsorganisation mellem Psykiatrien, Socialforvaltningen og Politiet; og KSP: Samarbejdsorganisation mellem Kriminalforsorgen, Socialforvaltningen og Politiet.

- **Persondatalovens §§ 5-8**, som omhandler myndigheders mulighed for at udveksle personfølsomme oplysninger uden samtykke fra borgeren.
- **Servicelovens § 12 b**, som præciserer, at kommunerne er forpligtigede til at iværksætte gratis og målrettede rådgivningstiltag for borgere over 18 år, hvor der er bekymring for radikaliserings.
- **Lov om aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 9b-12**, som indeholder en række bestemmelser, der giver kommunen hjemmel til at iværksætte indsatser og tilbud til radikaliserede eller radikaliseringsstruede borgere.

I bilag 2 findes en nærmere beskrivelse af lovgrundlaget og de enkelte bestemmelser.

Organisering

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen koordinerer bekymringshenvendelser m.v. om radikaliserings mellem kommunens forvaltninger og enheder

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har derudover ansvaret for at sekretariatsbetjene koordineringsenheden, som skal sikre tværgående koordinering af bekymringshenvendelser og sikre videndeling mellem de involverede myndigheder; Københavns Politi, Kriminalforsorgen, Københavns Kommune m.v. Konkret indebærer sekretariatsbetjeningen, at der indkaldes til møder i koordineringsenheden, at der udarbejdes dagsordener til møderne, og at der løbende følges op på status for de konkrete bekymringshenvendelser. De deltagende myndigheder og forvaltninger har ansvar for udførelsen af egne myndighedsopgaver.

Deltagere

Koordineringsenheden tager udgangspunkt i det hidtidige radikaliseringsberedskab i Københavns Kommune, men udvides med flere aktører. Enheden er et samarbejdsforum, der mødes fast, men hvor aktørerne er ansat i deres nuværende organisationer. Aktørerne har således fortsat ansvar for egen myndighedsopgave.

Følgende er faste deltagere i koordineringsenhedens arbejdsgruppes møder:

- SSP København
- VINK
- Københavns Politi
- Kriminalforsorgen
- Børne- og socialfaglig medarbejder (ansat under VINK og Socialforvaltningen)
- Enheden for Kriminalpræventive Programmer (EKP)

Følgende deltagere indkaldes af koordinationsenheden på ad hoc basis efter behov:

- Børne- og Ungdomsforvaltningen
- Region Hovedstadens Psykiatri (i regi af PSP-samarbejdet)

Koordineringsenheden tilpasser sin mødeaktivitet og frekvensen af ad hoc aktørernes deltagelse i enhedens møder efter de behov, som viser sig aktuelle i praksis.

Også de videre sagsbehandlingsled lokalt i forvaltninger og organisationer skal kunne reagere akut i en bekymringssag. Det sikres gennem nøglemedarbejdere på et udførende niveau med borgerkontakt i Socialforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen, psykiatrien og Kriminalforsorgen, som

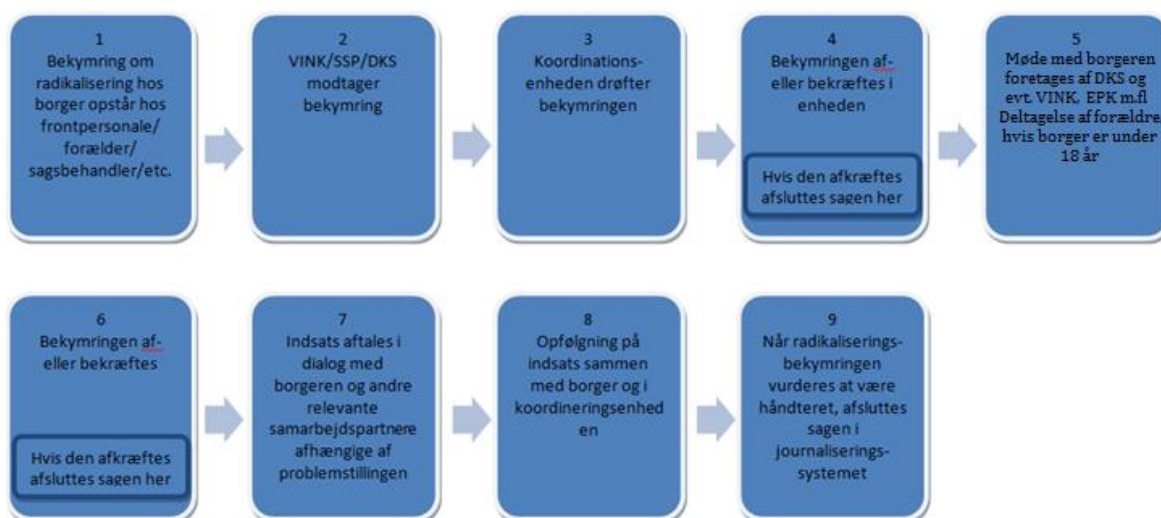
koordinationsenheden kan inddrage ad hoc i relation til sagsbehandling og opfølgning på sager. Koordineringsenheden skal således kunne inddrage relevant personale fra de implicerede forvaltninger, som sikrer kontinuiteten i en indsats omkring en borger.

Sagsforløb

Koordineringsenheden skal i konkrete sager, hvor der er bekymring om radikaliserings, kvalificere sagen, visitere videre til konkret sagsbehandling hos relevant myndighed og følge sagen tæt. Enheden laver arbejdsgangsbeskrivelser for de forskellige typer sager (målgrupper). Sagerne håndteres forskelligt alt efter, om der er tale om børn, voksne med udtalte psykiatriske problemstillinger eller voksne uden psykiatriske problemstillinger, 'cross over' til problemer omkring kriminalitet m.v.

I tilfælde hvor politiet vurderer, at borgeren kan udgøre en sikkerhedstrussel, overleverer politiet sagen til PET.

Sagsforløb – fra bekymring til afslutning

Effektmål for koordineringsenheden:

- Koordineringsenheden skal inden udgangen af 2016 have skabt et samlet overblik over antallet af radikaliserings-sager i København (*en radikaliserings-sag defineres som en sag, der omhandler radikaliserings og som vurderes til at skulle håndteres af myndighederne*).
- Minimum 60 % af de unge/forældre, som tilbydes frivillige 1-1 forløb med mentor eller forældrecoach gennem koordineringsenheden, tager imod tilbuddet.
- 100 % af de borgere, som vurderes relevante for forløb, men som afviser, tilbydes forløb igen indenfor henholdsvis 3 og 6 måneder.
- 70 % af alle borgere, som gennemfører mentorforløb, er i enten uddannelse eller beskæftigelse indenfor 12 måneder.
- 70 % af alle borgere, som gennemfører mentorforløb, vurderes 6 måneder efter endt mentorforløb ikke at være radikaliseringsstruede.

- Alle sager, som går gennem koordineringsenheden og som kræver lokal indsats, skal som udgangspunkt visiteres indenfor 24, 48 eller 72 timer alt efter alvorlighedsgrad.

I de tilfælde, hvor unge og forældre ikke ønsker at tage imod tilbud om mentorstøtte eller forældrecoach, har koordineringsenheden forsat fokus på familien og støtter de fagpersoner, der i forvejen er omkring den unge og forældrene, i at håndtere radikaliseringsbekymringen.

Koordineringsenheden afrapporterer årligt overfor Økonomiudvalget og de relevante fagudvalg i sammenhæng med afrapportering på kommunens øvrige Sikker By indsatser.

Kommunikationsstrategi

Som led i koordineringsenhedens arbejde udarbejdes en samlet kommunikationsstrategi for kommunens antiradikaliseringsindsats, som anbefalet af Ekspertgruppen til forebyggelse af radikalisering. Kommunikationsstrategien skal både adressere udadvendt kommunikation til omverdenen om tilbud på radikaliseringsområdet og kommunikation indadtil til de medarbejdere, der er i berøring med borgere i målgruppen for koordineringsenhedens indsats.

Formålet med kommunikationsstrategien er at sikre, at flere får kendskab til kommunens antiradikaliseringsindsats. Det er centralt, at både radikaliserede unge, deres pårørende, kommunalt frontpersonale samt øvrige myndigheder og samarbejdspartnere har kendskab til kommunens tilbud om hjælp til radikaliseringsruede borgere.

Koordineringsenheden udarbejder en kommunikationsstrategi for antiradikaliseringsindsatsen, som forelægges til politisk godkendelse med udgangen af 2016. Den kommunale kommunikationsstrategi vil blive afstemt med Københavns Politi.

CASE OM RADIKALISERING

Casen er fiktiv, men inspireret af konkrete sagsforløb.

Nedenstående case strækker sig over en periode på ni måneder. Den gengiver de mange parter, der indgår i en tværgående og koordineret indsats for at forebygge radikalisering og reducere anden social mistrivsel. Casen illustrerer desuden, hvor mange myndigheder, der er relevante at involvere i forskellige faser af indsatsen.

Bekymring opdages

Koordineringsenheden modtager en bekymring fra Socialforvaltningen og Den Kriminalpræventive Sektion (DKS), som ved et hjemmebesøg hos en familie omkring en social bekymring på en mindreårig pige er blevet mødt af en far og en 16-årig bror, som fremsatte radikale udtalelser, herunder støtte til IS og ønske om afrejse dertil. Dette har vakt bekymring om radikalisering.

Koordineringsenheden drøfter og kvalificerer den nye bekymring og det besluttet at tage på et nyt hjemmebesøg med VINK og Den Kriminalpræventive Sektion ved Københavns Politi (DKS) for at vurdere bekymringen om radikalisering nærmere.

Hjemmebesøg og kvalificering af radikaliseringsbekymring

Ved besøget bekræfter faren og den 16-årige de radikale udtalelser, som ifølge begge er normale og legitime. På besøget taler VINK og DKS desuden om manglende skolegang for den 16-årige og lillesøster og indskærper overfor familien, at der er undervisningspligt jf. gældende lovgivning, og

at familien ikke kan afstå fra skoletilbud. Heller ikke selvom det er imod familiens værdier og normer. Beredskabet er bekymret for faderens indflydelse på den unge søn, da det vurderes, at sønnen blot ukritisk gentager, hvad han hører fra faderen.

Beredskabets vurdering og den tværgående indsats

Efter besøget er Koordineringsenhedens parter enige om, at bekymringen om radikaliserings har substans, og at en tværgående insisterende social indsats skal igangsættes. Der tilbydes forældrecoach til faren og mentorstøtte til de to børn. Samtidig tager socialrådgiveren ansvar for at indkalde faren til møder og fastholde familien på, at børnene skal passe deres skole. Indsatsen for at fastholde de unge i uddannelse og skole sker i tæt samarbejde med relevante parter fra det kommunale skolesystem.

Kort tid efter indsatsen er igangsat bliver skolesystemet opmærksom på, at den 16-årige aflyser og ikke møder frem til to aftalte møder. På den baggrund gennemfører de relevante parter et nyt hjemmebesøg. På trods af forudgående aftale med faren træffer man ikke den 16-årige hjemme. Det frygtes, at sønnen er udrejst til Syrien efter pres fra faderen. Sønnen dukker dog op et par uger efter, med en påstand om at han ikke har kunnet overskue sit liv og havde brug for at komme væk. Det vurderes, at han har overnattet hos venner.

Som mentorforløbene forløber over ugerne bløder faderen op, da han via jobcenteret er blevet tilbudt praktik i en dansk virksomhed, med mulighed for efterfølgende ansættelse. Da faderen er beskæftiget, har han mindre tid til at påvirke børnene, hvorfor de også får frirum. Mentorerne til børnene fokuserer herefter på at styrke de unges skolekundskaber og fritidsliv. Der afholdes regelmæssige møder med faren for at fastholde dialogen, følge op på aftaler og sikre børnenes skolegang. Faderen indgår løbende i heftige diskussioner med forældrecoachen omkring hans verdenssyn og tolkning af globale konflikter, og han virker til at blive modtagelig over for modsatrettede synspunkter. Praktikforløbet virker til at have haft en positiv effekt på hans trivsel, hvorfor han også er begyndt at støtte op om børnenes skolegang. Efter ni måneder vurderes risiko for radikaliserings for ovre og forløbene bliver sat i bero og overdraget til det kommunale normalsystem.

Handleplan for forebyggelse af radikalisering

Indledning

Handleplan for forebyggelse af radikalisering beskriver de indsatser som Københavns Kommune har etableret med henblik på at forebygge radikalisering. Handleplanen skal således bidrage til, at strategiens 4 mål realiseres:

- At reducere antallet af radikaliserede københavnere
- At reducere antallet af radikaliseringsstruede københavnere
- At fremme medborgerskab blandt københavnere
- At fremme borgernes tryghed

Formålet med handleplanen er desuden:

- at beskrive og skabe overblik over eksisterende indsatser
- at beskrive organiseringen af eksisterende og nye tiltag
- at sikre en tværgående og koordineret kommunal indsats

Der er tale om indsatser, som allerede er igangsat eller som igangsættes i løbet af 2016, og som alle på forskellig vis bidrager til strategiens overordnede mål omkring medborgerskab, tryghed og færre radikaliserede københavnere.

Handleplanen er struktureret omkring de tre forebyggelsesniveauer, som er beskrevet i strategien. Under hvert forebyggelsesniveau fremgår de indsatser, som kommunen har etableret på dette niveau, med en beskrivelse af indhold, formål og ansvarlige aktører. Derudover er udvalgte elementer i kommunens øvrige drift, som understøtter indsatserne på de enkelte niveauer, kort beskrevet. Endelig er der for hvert forebyggelsesniveau opridset potentialer og fremtidige udviklingsmuligheder for det videre arbejde.

Der vil blive afrapporteret på handleplanens enkelte indsatser årligt over for de relevante fagudvalg og overfor Økonomiudvalget i sammenhæng med afrapportering på kommunens Sikker By indsatser. Handleplanen vil desuden blive opdateret årligt som opfølgning på budgetforhandlingerne.

Udover de indsatser, som fremgår under de tre forebyggelsesniveauer i handleplanen, vil Københavns Kommunes antiradikaliseringsindsats, som beskrevet i strategien, blive styrket med etableringen af en ny koordineringsenhed.

Koordineringsenheden skal samle og koordinere håndtering af samtlige radikaliseringsbekymringer i København og sikre en tættere videndeling og overblik over målgrupper og indsatser på tværs af myndigheder, samt udbredelse af 'best practice' til at forebygge radikalisering og ekstremisme. Konkret skal koordineringsenheden i sager, hvor der er bekymring om radikalisering, kvalificere sagen, visitere videre til den rette sagsbehandling hos relevant myndighed og følge sagen tæt. Koordineringsenheden er baseret på det hidtidige radikaliseringsberedskab i København, som består af VINK, SSP og Københavns politi, men udvides med Kriminalforsorgen, Enheden for Kriminalpræventive Programmer i Socialforvaltningen, en børne- og socialfaglig medarbejder og yderligere relevante parter efter behov.

FOREBYGGENDE INDSATSER

- Undervisning i og udvikling af medborgerskab i folkeskoler og fritidsinstitutioner
- Lokal opsøgende indsats herunder medborgerforum

FOREGRIBENDE INDSATSER

- Lokalt opsøgende arbejde
- Vidensoplæg og rådgivning til kommunale medarbejdere og civilsamfundsorganisationer
- 1-1 støtte: Mentorstøtte til unge under og over 18-årige
- 1-1 støtte: Coaching til forældre
- Etablering og drift af en national hotline på radikaliseringsområdet
- Styrket rådgivning af frontmedarbejdere og håndtering af sager om radikalisering på det børne- og socialfaglige område
- Kurser til forældre, søskende og andre pårørende i at håndtere unge, der udviser tegn på radikalisering
- Foregribende antiradikaliseringssindsats i samarbejde med Kriminalforsorgens institutioner

INDGRIBENDE INDSATSER

- Intensiv og helhedsorienteret indsats målrettet radikaliserede og radikaliseringsstruede borgere

Forebyggende indsatser

På det forebyggende niveau arbejder man for:

- at fremme medborgerskab generelt
- at opbygge en generel oplevelse af tryghed, tillid, sammenhængskraft og modstandskraft

Den generelle forebyggende indsats har et opbyggende og bredt forebyggende sigte. Der arbejdes primært med at udvikle sociale kompetencer, kritisk sans, samfundsengagement og ansvarsbevidsthed hos børn og unge. Indsatser på dette niveau løftes f.eks. i daginstitutioner, fritids- og ungdomsklubber, skoler og i regi af idrætsklubber og øvrige foreninger. Det handler om at styrke alt det, der er godt i forvejen og skabe robuste individer, som senere hen vil være mindre sårbare overfor udfordringer som f.eks. radikaliserings. Det handler også om, at unge i skole og fritidslivet skal opleve sig som en del af sociale fællesskaber, som rummer mangfoldighed, gensidig tolerance og respekt for andres synspunkter.

FOREBYGGENDE INDSATS:

Undervisning i og udvikling af medborgerskab i folkeskoler og fritidsinstitutioner

Indhold

Indsatsen har fokus på at give børn og unge en række sociale kompetencer, der gør dem bevidste om deres handlemuligheder som demokratiske medborgere. Skolen og/eller fritidsinstitutionen anvendes som case, hvor elevernes ny erhvervede viden kobles til skolens/institutionens praksis og derigennem giver eleverne en større stemme på skolen/institutionen. Skoler og fritidsinstitutioner er selv med til at beslutte hvilke aktiviteter og hvilket omdrejningspunkt, indsatsen skal omhandle.

Ønsket er at:

- Flere københavnske unge betegner sig som demokratiske
- Flere børn og unge udvikler sociale kompetencer, kritisk sans og ansvarsbevidsthed
- Flere potentielt marginaliserede børn og unge kommer med i skolens sociale og faglige fællesskab

Ansvarlig

Københavns Kommune – Børne- og Ungdomsforvaltningen

Væsentlige Samarbejdspartnere

Københavns Biblioteker, Mellemløst Samvirke, Ungdomsbyen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Københavns Politi, Den Kriminalpræventive Sektion

FOREBYGGENDE INDSATS: Lokal opsøgende indsats herunder medborgerforum

Indhold

Formålet med forummet er at opbygge tillid, samarbejde og vidensdeling mellem lokalsamfund og kommunen ved at styrke de lokale kræfters oplevelse af at have reel indflydelse og blive hørt. Løbende dialog og lokal viden om udsatte unge er afgørende for et skærpet fokus på unge på kanten af samfundet, som skal støttes både lokalt og gennem kommunens indsatser. Derfor styrker indsatsen et løbende fokus på målgrupper, som har behov for støtte og gode sociale netværk.

Forummet giver medlemmerne mulighed for at mødes med eksperter og myndighedspersoner til sparring om lokale udfordringer, herunder radikaliseringsudfordringer. På det forebyggende niveau støtter forummet derfor civilsamfundsaktører i udsatte lokalsamfund i at imødegå unges frustrationer og forebygge risikoadfærd, herunder radikaliseringsprocesser, gennem social integration. Inddragelsen af civilsamfundet understøtter kommunens foregribende arbejde i konkrete radikaliseringsager på baggrund af vidensudveksling med lokale aktører.

Foruden medborgerforum iværksættes understøttende aktiviteter i form af åbne høringsarrangementer og dialogmøder ude hos lokale aktører.

Indsatsen er inspireret af Department of Homeland Security's tretrinsskala for dialog:

1. Medborgerforum for eksperter og lokale nøgleaktører
2. Åbne høringsarrangementer
3. Dialog ude hos lokale aktører

Aktører og foreninger som religiøse organisationer, sportsklubber, kvindenetværk, fædrenetværk, biblioteker, lokale beboere, helhedsplaner og boligsociale medarbejdere fra udsatte lokalområder vil blive inddraget.

Efter anbefaling fra Ekspertgruppen til forebyggelse af radikalisering har alle medborgerforummets medlemmer tilsluttet sig et fælles charter baseret på demokratiske værdier for antiradikaliseringsarbejdet i København.

Ønsket er at:

- Styrke sammenhængskraften i lokalområderne
- Øge opmærksomheden på unge på kanten af samfundet, der er i risiko for radikalisering og anden risikoadfærd

Ansvarlig

Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Væsentlige Samarbejdspartnere

Civilsamfundsaktører samt Københavns Politi, Den Kriminalpræventive Sektion

Projekter eller driftsindsatser, der understøtter det forebyggende niveau

Understøttende aktivitet/indsats:

Indsatser i regi af integrationspolitikken

Indhold:

København Kommune har i Integrationspolitik 2015-18 sat sig som mål at styrke medborgerskabet blandt københavnere. Medborgerskab handler om at deltage aktivt i samfundet og have tillid til de grundlæggende spilleregler, som det demokratiske fællesskab bygger på. Det kræver bl.a., at kommunen er opmærksom på og støtter radikaliseringsstruede borgere til et liv som en del af det demokratiske fællesskab samt at flere unge er i job og uddannelse.

I regi af integrationspolitikken arbejdes med at styrke medborgerskab blandt københavnere gennem initiativer, der understøtter mindre diskrimination, mindre social kontrol, flere københavnere, der betegner sig som demokratiske og færre radikaliserede københavnere. Der sker f.eks. gennem undervisning og workshops om social kontrol for lærere og elever på byens skoler, gennem kampagner til bekæmpelse af diskrimination i nattelivet og gennem uddannelse af dialogambassadører, der skal oplyse om det jødiske og muslimske mindretal i København og derved forebygge antisemitisme og islamofobi.

Integrationspolitikken støtter via disse aktiviteter op om at nå målene i strategien for Københavns Kommunes indsatser til forebyggelse af radikalisering.

Understøttende aktivitet/indsats:

Indsatser i regi af de Boligsociale Helhedsplaner

Indhold:

De boligsociale helhedsplaner har indsatser i områder, hvor der er risiko for rekruttering til radikale miljøer. Helhedsplanerne er derfor specifikt rettet mod de områder, hvor der er behov for en øget indsats, og investerer en betragtelig sum i sociale indsatser i disse områder (ca. 280 mio. kr. fra 2016 til 2021).

Helhedsplanerne arbejder med forebyggelse af negativ social arv, både i form af tidlig indsats i udsatte familier og en særlig uddannelses- og beskæftigelsesindsats. Netop at bryde den negative sociale arv og sikre en integration i samfundet og arbejdsmarkedet er centrale punkter i forhold til at arbejde præventivt med radikalisering.

Helhedsplanerne er, qua deres organisatoriske forankring i boligorganisationerne, ikke en myndighed. Dette betyder, at medarbejderne kan møde borgerne på en anden måde og herigennem få relationer til borgere, som kommunen ellers ikke opnår.

Ansvarlig:

De almene boligorganisationer

Københavns Kommune – Teknik- og Miljøforvaltningen

Ønsket er at:

- Øge tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked for unge i de udsatte boligområder.
- Styrke kompetencer og handlemuligheder hos udsatte familier.

Understøttende aktivitet/indsats:

Det folkeoplysende foreningsliv

Indhold: De folkeoplysende foreninger i København er ramme om inkluderende fællesskaber, hvor københavnernes samles om fælles interesser og aktiviteter. Kultur- og fritidsaktiviteter kan give børn og voksne succesoplevelser og danne ramme om et fællesskab, hvor lyst, leg og kreativitet er omdrejningspunkt. I kultur- og fritidslivet kan man være sammen med andre om et fælles tredje, som begejstrer og engagerer på trods af forskelligheder. Når man er sammen med andre om en fælles interesse, kan sociale, uddannelsesmæssige og kulturelle forskelle mindskes eller synes irrelevante, og nye arenaer opstår med plads til personlig udvikling, nye kompetencer og øget selvværd.

I Kultur- og Fritidsforvaltningen understøttes brobygningen mellem udsatte børn og det folkeoplysende foreningsliv bl.a. via FritidsGuiderne, FerieCamp og Sociale Partnerskaber. Derudover indgår forvaltningen i diverse pilotprojekter i samarbejde med bl.a. SOF ("Tæt på familien") og BUF (brobygger-funktion på udvalgte folkeskoler).

Ansvarlig:

De folkeoplysende foreninger
Københavns Kommune - Kultur- og Fritidsforvaltningen

Ønsket er at:

- Øge tilknytning til kultur- og fritidslivet

Understøttende aktivitet/indsats:

Debat og arrangementer på bibliotekerne

Indhold:

Københavns Biblioteker arbejder med flere områder, som kan have indflydelse på antiradikaliseringssbilledet i byen.

Bibliotekerne understøtter i kernen af deres virksomhed dialogen og fællesskabet, og en af de væsentligste opgaver for biblioteksmedarbejderen er at bidrage til den enkeltes oplysning og inklusion i samfundet.

- Børnebibliotekerne arbejder med sprogstimulering, understøttende undervisning og fritidstilbud, som udvikler barnets horisont og viden om omverdenen. Børnebibliotekerne tilbyder aktiviteter, som styrker fællesskabets værdi for den enkelte. Børnebiblioteksmedarbejderne er i dialog med medarbejdere på lokale institutioner, ligesom de deltager i det lokale SSP-samarbejde.
- Debatarrangementer i bibliotekerne er med til at nuancere dialogen i samfundet og at styrke viden og udsyn i forholdet til andre kulturer og verdensbilleder.
- Hovedbiblioteket har i samarbejde med Menneskebiblioteket over en længere periode udlånt "menneskebøger". Konceptet går ud på at sætte møder op imellem mennesker, i håb om at mødet beriger og udvider den enkeltes horisont.

Ansvarlig:

Københavns Kommune - Kultur- og Fritidsforvaltningen

Ønsket er at:

Understøtte dialog, fællesskab, oplysning og inklusion

Perspektiver og udviklingspotentialer på det forebyggende niveau

- Opkvalificering af lærere, pædagoger og undervisere ift. medborgerskab
- Styrkelse af børn og unges kritiske sans ved brug af sociale medier
- Medborgerskabsundervisning kan eventuelt udvides med et samarbejdsfokus på ungdomsuddannelser og højere læreanstalter placeret i kommunen

Online radikalisering

De kommunale indsatser retter sig i al overvejende grad mod borgere, som de ansatte møder og har kontakt til i nærområderne, i regi af de enkelte indsatser, via borgernes egne henvendelser, eller som der på anden vis etableres en fysisk og håndgribelig kontakt med. Men radikaliseringsprocesser holder sig ikke til den fysiske verden og en væsentlig arena er således den stadigt stigende brug af online fora og online kommunikationskanaler i alle faser af radikaliseringsprocessen.

Det gælder både udbredelsen af decideret propaganda og materiale, der har til hensigt at kunne hverve og rekruttere fx sårbare unge til en bestemt politisk sag, men også det faktum, at viden og information om fx verdens konflikter og politiske brændpunkter, i dag er tilgængeligt i langt større omfang end tidligere. Der er således tale om, at viden og nyheder udbredes i nærmest realtid, og selvom en konflikt foregår i eksempelvis Syrien eller Afghanistan, kan videoer og reportager om selvmordsbombere, droneangreb og terrorhændelser ses online kort tid efter, at de har fundet sted.

Samtidigt har internettets anonyme form givet anledning til, at eksempelvis organisationer som Islamisk Stat kan udsende og sprede videomateriale, manualer, nyhedsbreve og anden informations- og kommunikationsmateriale, der har til hensigt at styrke deres sag. Kombineret med diverse online debatfora, sociale netværk og online fællesskaber, giver det til sammen en række nye muligheder for at ikke mindst sårbare og udsatte unge kan påvirkes og indfanges i en virkelighed, der måske understøtter en i forvejen påbegyndt marginaliseringsproces.

Undervisning i kritisk tilgang til internettet indgår allerede som del af den kommunale kernerdrift i folkeskolerne. I forhold til problematikken omkring online radikalisering kan der være behov for en særskilt indsats, på kommunalt, nationalt eller sågar internationalt niveau, der adresserer de samlede udfordringer på området. Københavns Kommune har modtaget henvendelse fra statslig side om deltagelse i et projekt målrettet online radikalisering, som fortsat er under udvikling.

Foregribende indsatser

På det foregribende niveau arbejder man for:

- at fremme medborgerskab blandt radikaliseringsstruede borgere
- at reducere antallet af radikaliseringsstruede borgere med målrettede aktiviteter, der styrker sociale kompetencer og relationer.

Den foregribende indsats retter sig mod specifikke grupper og individer, som er sårbare over for radikalisering og i risiko for rekruttering til ekstremistiske miljøer. Det vil sige, at der er fokus på risikogrupperne. Det handler om at gribe ind ved klare indikationer på, at en borger er truet af radikalisering og reducere individuelle risikofaktorer og bekymringer. Formålet er bl.a. at integrere borgeren i samfundet via uddannelsestilbud og beskæftigelse, for at undgå at borgeren bliver isoleret i et yderligtgående miljø.

FOREGRIBENDE INDSATS:

Opsøgende arbejde i forhold til radikaliseringsstruede borgere

Indhold

Københavns Kommune har ikke en systematisk indsats med opsøgende arbejde og dialog med individer i radikaliserede miljøer. Konsekvensen af dette er i nogle tilfælde, at unge, som har været tilknyttet disse miljøer, ikke er blevet kontaktet og vejledt af mentorer eller andre professionelle medarbejdere. Det vil sige, at en radikaliseringsproces kan foregå uden indgriben fra kommunale frontmedarbejdere.

Københavns Kommune har allerede i regi af Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen en række opsøgende indsatser overfor udsatte børn og unge. Der har dog været en vis tvivl i forhold til mandatet til at gå i dialog med radikaliserede miljøer i de opsøgende indsatser. Efter anbefaling fra ekspertgruppen til forebyggelse af radikalisering styrkes de kommunale frontmedarbejders lokalt opsøgende arbejde med et mandat til opsøgende indsats og kontakt med radikaliserede individer og miljøer. På den baggrund får de lokale frontmedarbejdere mulighed for at intervenere så tidligt som muligt i personers eventuelle radikaliseringsproces.

VINK har den særlige antiradikaliseringsfaglighed, der kan understøtte de eksisterende opsøgende indsatser i deres arbejde, således at kontakten med radikaliserede miljøer kvalificeres. VINK kan derfor bidrage med sparring og opkvalificering i forhold til kontakt med radikaliserede miljøer i de opsøgende enheder som fx Københavnerteamet og 18+ centrene.

Ønsket er:

- Opmærksomhed på unge på kanten af samfundet, der er i risiko for radikalisering og anden risikoadfærd
- Viden om radikaliserede borgere og hvordan de motiveres til at vælge et liv som medborgere

Ansvarlig

Københavns Kommune – Socialforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Væsentlige samarbejdspartnere

Københavns Politi, Den Kriminalpræventive Sektion

FOREGRIBENDE INDSATS:

Vidensoplæg og rådgivning til kommunale medarbejdere og civilsamfundsorganisationer

Indhold

VINK har som opgave at sikre en relevant og løbende vidensopbygning om radikaliseringsherunder viden om risikomiljøer, bekymringstegn og metoder til forebyggelse af radikaliseringsblandt unge i København. VINK har desuden en opgave med skabelse af netværk til relevante professionelle medarbejdere og aktører i civilsamfundet. Dette for at øge kendskab til nyeste viden om radikaliseringsog for at styrke dialogen og relationen med de aktører, der er i direkte kontakt med unge. VINK arrangerer blandt andet temadage og giver faglige vidensoplæg til medarbejdere i Kommunen og til relevante repræsentanter fra civilsamfundet.

VINK holdt i 2015 vidensoplæg for over 1800 personer. Dette tæller kommunalt frontpersonale, foreningsfolk, borgere (forældregrupper) og elever i kommunens folkeskoler.

Ønsket er at:

- Øge viden blandt medarbejdere og foreningsrepræsentanter om handlemuligheder, metoder og indsatser til forebyggelse af radikaliseringsi Københavns Kommune
- Styrke netværk og relationer til kommunens medarbejdere og til relevante foreningsrepræsentanter fra lokalområder i København
- 80 % af de frontmedarbejdere og repræsentanter fra civilsamfundet, der deltager i VINKs temadage, oplever sig i stand til at hjælpe unge, der er udfordret af ekstremistiske fællesskabers påvirkning

Ansvarlig

Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Væsentlige samarbejdspartnere

SSP København og koordineringsenheden

FOREGRIBENDE INDSATS:

1-1 støtte: Mentorstøtte til unge under og over 18 år

Indhold

Københavns Kommune tilbyder mentorstøtte til unge, som er radikaliseringsruede. Mentorens rolle er at hjælpe den unge i spørgsmål om job, uddannelse, trivsel og praktiske gøremål i dagligdagen. Derudover udfordrer mentoren den unges holdninger og verdenssyn. Der er tale om et frivilligt tilbud til den unge. Mentoren mødes ugentligt med den unge, eventuelt flere gange efter behov. Formålet med mentorindsatsen er at styrke den unges muligheder for integration i samfundet både hvad angår job og uddannelse og en mere social integration. Mentorkorpset består bl.a. af SSP-medarbejdere, opsøgende gadeplansarbejdere, klubpædagoger, psykologer mv. Deres kompetencer spænder bredt fra viden om det kommunale system til international politik, religion mv.

Der blev på baggrund af bekymringshenvendelser i 2014 igangsat 10 mentorforløb. I 2015 blev der igangsat 14 mentorforløb.

Ønsket er:

- Større viden om målgruppen
- Styrkelse af den unges sociale og faglige kompetencer i forhold til at komme videre med sin tilværelse
- 60 % af deltagerne i 1-1 mentorforløb oplever progression i forhold til bekymringstegn og modstandskraft mod ekstremisme

Ansvarlig

Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Væsentlige samarbejdspartnere

Socialforvaltningen og den tværgående koordineringsenhed

FOREGRIBENDE INDSATS:

1-1 støtte: Coaching til forældre

Indhold

Københavns Kommune tilbyder også støtte til forældre, som har radikaliserede eller radikaliseringsstruede børn, via forældrecoaches. Forældrecoachens rolle er at vejlede og støtte forældre i, hvordan de bevarer en god relation til deres barn, så barnet ikke stødes længere ind i diverse miljøer. Forældrecoachene bliver ofte brugt som sparringspartner til forældre, som ikke forstår, hvorfor deres børn handler og agerer på en særlig måde.

Ønsker forældre ikke at samarbejde i forbindelse med en radikaliseringsbekymring om deres barn kan det i de enkelte sager undersøges, om der er grundlag for at give et forældreoplæg.

Der blev på baggrund af bekymringshenvendelser i 2014 igangsat 12 forældrecoachforløb. I 2015 blev der igangsat 4 forældrecoachforløb.

Ønsket er:

- Større viden om målgruppen
- Styrkelse af forældrenes kompetencer til håndtering af sociale udfordringer med en ung, der er engageret i ekstremistisk risikomiljø

Ansvarlig

Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Væsentlige samarbejdspartnere

Socialforvaltningen og den tværgående koordineringsenhed

FOREGRIBENDE INDSATS:

Etablering og drift af en national hotline på radikaliseringsområdet.

Indhold

Der er pr. 1. februar 2016 igangsat en national hotline på radikaliseringsområdet, som drives af Infohus Aarhus og radikaliseringsberedskabet i København. Hotlinen er en samlet national indgang for bekymrede borgere og medarbejdere, som tilbyder fagligt kvalificeret rådgivning om forebyggelse og håndtering af radikalisering og ekstremisme. VINK og Aarhus Kommune vil skiftevis bemande hotlinen en måned af gangen.

Den nye nationale hotline er landsdækkende, mens VINK's eksisterende hotline er for borgere og medarbejdere i Københavns Kommune. Rådgivning af borgere og medarbejdere er den samme på begge hotlines. Den nationale hotline videregiver bekymringshenvendelser til lokale SSP-netværk og politiets Infohuse, mens den københavnske hotline direkte og uden mellemlid, kan håndtere og visitere relevante bekymringer til Københavns radikaliseringsberedskab.

Der er i Københavns Kommune oparbejdet et bredt kendskab til VINK's hotline blandt især frontpersonale. Det tager tid at oparbejde et sådan kendskab, og det må ikke tabes på gulvet i forbindelse med overgang til en national hotline. VINK's hotline til københavnske borgere fortsætter derfor ved siden af den nationale hotline med samme serviceniveau som hidtil.

Ønsket er:

- Øget visitering af bekymringer om radikalisering til lokale infohuse udenfor København og Aarhus
- Styrkelse af samarbejde på tværs af kommunegrænser omkring bekymringer om radikalisering

Ansvarlig

Aarhus Kommune (Infohuset), Københavns Kommune (VINK) og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Væsentlige samarbejdspartnere

Lokale infohuse

FOREGRIBENDE INDSATS:

Styrket rådgivning af frontmedarbejdere og håndtering af sager om radikaliserings på det børne- og socialfaglige område

Indhold

Som noget nyt oprettes der en stilling som udgående børne- og socialfaglig medarbejder. Medarbejderens opgave er at yde Socialforvaltningens medarbejdere "hands on" støtte i konkrete sager og være med til at sikre videndeling og systematik i bekymringssager om radikaliserings, der omhandler børn og unge under 18 år.

Den børne- og socialfaglige medarbejder har desuden til opgave at medvirke til at opkvalificere medarbejdere i Socialforvaltningen med fokus på, hvordan man benytter socialfaglige redskaber i forebyggelsen af radikaliserings blandt børn, unge og familier.

Den børne- og socialfaglige medarbejder er fast medlem i koordinationsenheden og altså en central aktør i visiteringen af enkeltsager, hvor der er bekymring om radikaliserings. På den måde sikres en stærk samarbejdsrelation mellem VINK og Socialforvaltningen.

Medarbejderen arbejder i alle Københavns bydele, afhængigt af behov og efterspørgsel. Det vil være muligt for medarbejderen at bistå i håndteringen af op til 50 enkeltsager årligt, samt en løbende opkvalificering af ca 125 medarbejdere i Socialforvaltningen.

Ønsket er:

- Øget kapacitet i forhold til enkeltsagshåndtering
- At flere medarbejdere føler sig klædt på til at spotte og håndtere bekymring om radikaliserings
- Øget kvalitet i sagsbehandlingen i udsatte børne- og ungesager, hvor radikaliserings spiller en rolle

Ansvarlig

Socialforvaltningens Borgercenter Børn og Unge og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Væsentlige samarbejdspartnere

Børne- og Ungdomsforvaltningens klubber, SSP, den tværgående koordineringsenhed. Derudover inkluderer væsentlige samarbejdspartnere også ikke-kommunale aktører, som fx boligsociale medarbejdere, foreningsrepræsentanter og øvrige civilsamfundsaktører.

FOREGRIBENDE INDSATS:

Kurser til forældre, søskende og andre pårørende i at håndtere unge, der udviser tegn på radikalisering

Indhold

En række af bekymringsagerne vedrørende radikalisering i København omhandler børn og unge fra udsatte og marginaliserede familier. I disse familier er der en øget risiko for mistro og sociale problemer, og en del forældre kan være udfordrede i at støtte deres børn i en tryk opvækst.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen tager derfor kontakt til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet for at etablere et samarbejde om at tilbyde kurser målrettet forældre og øvrige pårørende til unge, der er i risiko for radikalisering. Kurserne skal gøre forældre og pårørende bedre i stand til at forstå og engagere sig i de unges tilværelse og styrke de pårørendes muligheder for at støtte unge i at forlade ekstremistiske miljøer.

Ønsker forældre ikke at samarbejde i forbindelse med en radikaliseringsbekymring om deres barn, kan det i de enkelte sager undersøges, om der er grundlag for at give et forældreoplysningskursus.

Målgruppen er primært forældre til børn og unge under 18 år, da forældre ikke inddrages i samme grad i sager, hvor borgeren er over 18 år. Størstedelen af de forløb, som igangsættes, omhandler erfaringsmæssigt borgere over 18 år. Baseret på de hidtidige erfaringer i VINK og beredskabet vil kurserne være relevante for en målgruppe på omkring 20-30 forældre og pårørende over en tre årig periode.

Ønsket er:

- Styrkede forældrekompetencer og øget inddragelse af forældre og nære slægtninge
- At et tidligt samarbejde med familier til unge i risiko for radikalisering øger muligheden for at foregribe den unges socialisering i ekstremistiske risikomiljøer

Ansvarlig

Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Væsentlige samarbejdspartnere

Socialstyrelsen, Socialforvaltningen og Københavns Politi, Den Kriminalpræventive Sektion

FOREGRIBENDE INDSATS:

Foregribende antiradikaliseringssindsats i samarbejde med Kriminalforsorgens institutioner

Indhold

At sidde i fængsel er en risikofaktor i forhold til radikaliseringsproces. I relation hertil ses en stigende tendens til, at kriminelle, herunder bandemedlemmer, har forbindelse til ekstremistiske miljøer og befinder sig i risiko for radikaliseringsproces.

Københavns Kommune samarbejder allerede i dag med Kriminalforsorgen via Projekt God Løsladelse for at sikre en god overgang fra fængsel til frihed for københavnske borgere. For at styrke indsatsen særligt omkring de københavnske borgere, der er indsatte og i risiko for radikaliseringsproces, udvikler Københavns Kommune og Kriminalforsorgen et foregribende indsatsforløb. Indsatsen skal igangsættes som et pilotprojekt, der skal styrke den fælles indsats på tværs af systemerne. Indsatsen skal gå på tværs af forskellige problemstillinger, eksempelvis beskæftigelse, misbrug, bolig og lavt selvværd.

Pilotprojektet skal sikre sammenhæng i de tilbud, indsatte københavnere modtager fra de forskellige myndigheder og mulighed for at arbejde systematisk med forebyggelse af tilbagefald til bl.a. radikaliseringsproces. Pilotprojektet har således til formål at få viden og gode erfaringer med virkningsfulde tilgange til at foregribe, at københavnere, der indsættes i Kriminalforsorgens institutioner, og som er sårbare over for radikaliseringsproces og i risiko for rekruttering til ekstremistiske miljøer, bliver radikaliseret, men i stedet rustes til at begå sig i samfundet.

Konkret vil indsatsen bestå af motiverende samtaler, kortlægning af den indsattes ressourcer og risikofaktorer, vejledning om uddannelse og beskæftigelse, herunder jobsøgning, mv. Fængslet er hovedaktør, når den fælles handleplan er formuleret frem mod endt afsoning. I den sidste halvårige periode af afsoningen indtræder kommunen aktivt i samarbejdet med relevante indsats, og fortsætter indsatsen efter løsladelsen. Ved fortsat mistanke om radikaliseringsproces kan et intensivt og helhedsorienteret forløb eventuelt iværksættes efterfølgende. Indsatsen skal gå på tværs af de relevante kommunale forvaltninger, så borgeren kan få en tværfaglig indsats, som bygger bro til kommunens almindelige tilbud.

Ønsket er at:

- Indsatsen skal sikre, at udvalgte københavnere i risiko for radikaliseringsproces og tilbagefald til kriminalitet får en resocialiserende indsats under og efter indsættelsen, og at borgere ikke skal koordinere deres egen sag mellem myndigheder.
- Udvikle en samarbejdsmodel for fælles indsats overfor indsatte og varetægtsfængslede københavnere, med henblik på at styrke den kriminalpræventive indsats for københavnere i risiko for radikaliseringsproces og tilbagefald til kriminalitet og samfundsskadelig adfærd.
- Skabe sammenhæng i indsatsen ved overgangen fra frihed til afsoning og tilbage i frihed for 20-30 borgere om året.

Ansvarlig

Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Væsentlige samarbejdspartnere

Kriminalforsorgen, Københavns Politi, Den Kriminalpræventive Sektion

Projekter eller driftsindsatser, der understøtter det foregribende niveau

Understøttende aktivitet/indsats:

Projekt God Løsladelse

Indhold:

Københavns Kommune samarbejder med Kriminalforsorgen om god løsladelse. Når en indsat københavner skal løslades fra fængsel, er der en række forhold, der skal være på plads. Tag over hovedet, penge at leve for og noget at lave er vigtige elementer i den kritiske overgang fra fængsel til frihed. Derfor har Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indgået en samarbejdsaftale med Kriminalforsorgen omkring en koordineret overgang fra fængsel til frihed, herunder løsladelse fra varetægtsfængsling. Aftalen skal sikre helhed, sammenhæng og klarhed i indsatser overfor københavnere, der har begået kriminalitet.

Samarbejdet er konkret beskrevet i ”Køreplan for god løsladelse”.

Ansvarlig:

Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Ønsket er at:

- Forebygge tilbagefald til kriminalitet hos borgeren
- Sikre borgerens rettigheder (ydelse og støtte) ved overgangen fra fængsel til frihed

Understøttende aktivitet/indsats:

Tryghedspartnerskaber i Tingbjerg og Husum samt på Amager

Indhold:

Partnerskaberne er et forpligtende samarbejde mellem Københavns Kommune, Københavns Politi, SSP København og boligselskaber med det formål at øge trygheden og reducere kriminaliteten i Partnerskabsområdet. Partnerskaberne skal bl.a. styrke koordination omkring lokale tryghedsskabende og kriminalpræventive tiltag.

I 2016 gennemfører Tingbjerg-Husum og Amager Partnerskab i samarbejde med VINK en række aktiviteter, som skal styrke det lokale samarbejde omkring forebyggelse af radikaliseringsaktiviteter i partnerskabsområderne. Aktiviteterne målrettes områdernes beboere og vil dels være målrettet det faglige personale, som tilbydes viden og rådgivning om håndtering af tegn på, at en ung føler sig isoleret fra det omgivende samfund. Desuden inviteres beboere til debat- og dialogarrangementer om spørgsmål vedr. diskrimination og radikaliseringsaktiviteter. Endelig planlægges workshops med unge, der oplever diskrimination, isolation og social kontrol med fokus på medborgerskab, oplysning om demokratiske rettigheder samt håndtering af diskrimination.

Ansvarlig:

Tingbjerg-Husum og Amager Partnerskab, Økonomiforvaltningen
Københavns Kommune – Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, VINK

Ønsket er:

- Øget viden blandt medarbejdere om handlemuligheder, metoder og indsatser til forebyggelse af radikaliseringsaktiviteter i Københavns Kommune

- Opmærksomhed på unge på kanten af samfundet, der er i risiko for radikaliserings og anden risikoadfærd

Understøttende aktivitet/indsats:

Gadeplansarbejde

Indhold:

Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen har udgående og opsøgende medarbejdere i udsatte boligområder, der skaber kontakt og relationer til udsatte børn og unge. Børn og unge, der tilbringer meget tid på gaden, fx fordi de pjækker fra skolen eller ikke er tilknyttet fritidstilbud, har en øget risiko for at havne i kriminalitet eller modkulturer. Den relation og det kendskab, som gadeplansmedarbejderne har til de unge, kan understøtte antiradikaliseringssindsatserne, både holdningsbearbejdelse hos den enkelte og i forhold til indsatser, som er målrettet grupper af børn og unge.

Ansvarlig:

Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen

Ønsket er:

- Kvalificeret kontakt til de unge via allerede etablerede relationer
- En sammenhængende tilgang i relationsarbejdet

Perspektiver og udviklingspotentialer på det foregribende niveau

- Kontakt til Staten ift. muligheder for betinget løsladelse med krav om deltagelse i fx Exitprogram, mentorstøtte mv.
- Styrket vidensdeling med relevante byer
- Fokus på voldsramte familier og flygtningefamilier med traumer

Indgribende indsatser

På det indgribende niveau arbejder man for:

- at reducere antallet af radikaliserede borgere
- at resocialisere radikaliserede borgere og stoppe kriminelle aktiviteter

Den indgribende indsats retter sig mod borgere, som er aktive i ekstremistiske miljøer, og som vurderes at være i risiko for at ville udføre voldelige eller andre kriminelle handlinger. Der er fokus på enkeltindivider.

INDGRIBENDE INDSATS:

Resocialiserende indsats målrettet radikaliserede og radikaliseringsstruede borgere

Indsatsen retter sig mod individer, der har udvist ekstremistiske holdninger og voldsparathed, men som ønsker at samarbejde om en vej ud af et radikaliseret og kriminelt miljø - eller individer som forvaltningerne og kommunens samarbejdspartnere vurderer er i risiko for at ende som voldsparat pga. ekstremisme. Indsatsen ligger dermed både i det foregribende og det indgribende niveau.

Indhold

I tilfælde hvor koordineringsenheden vurderer, at der er behov for en særlig indsats for radikaliserede borgere, der kan motiveres til at 'exite' fra et ekstremistisk miljø, vil der blive sammensat et individuelt tilpasset antiradikaliseringstilbud til borgeren.

Københavns Kommunes programbaserede exitindsats under Enheden for Kriminalpræventive Programmer (EKP) har ekspertise i indsatser målrettet de risikofaktorer, der fører til antisocial og prokriminell tænkning, som også vil være til stede hos målgruppen af radikaliserede borgere. Således kan de særlige fagligheder, som er samlet i koordineringsenheden, sammen med EKP udgøre vigtige elementer i sammensætningen af et tilbud til borgeren.

Sådanne forløb starter med en fælles visitation i koordineringsenheden. Efter en screening for risiko og modtagelighedsfaktorer planlægges det individuelle tilbud i samarbejde med borgeren. Borgerforløbene koordineres på tværs af Børne- og Ungdomsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen, og i samarbejde med andre relevante myndigheder, herunder politiet og Kriminalforsorgen.

Målgruppen for en intensiv og helhedsorienteret skræddersyet indsats er radikaliserede borgere over 18 år, der udviser voldsparathed eller adfærd, der kan henføres til en ekstremistisk tankegang samt hjemvendte københavnske borgere fra konfliktområder, der kan motiveres til at forlade et ekstremistisk miljø.

Konkrete elementer i en intensiv og helhedsorienteret indsats målrettet radikaliserede og radikaliseringsstruede borgere vil bl.a. bestå i:

- Motiverende og støttende samtaler.
- Kortlægning af ressourcer, risikofaktorer og øvrige problemstillinger i borgerens liv.
- Arbejde med borgerens tankegang, herunder i forhold til vold, kriminalitet og følelsen af at være over eller ved siden af andre mennesker og samfundet.
- Vejledning om uddannelse og beskæftigelse, herunder jobsøgning.
- Koordinerede funktion i forhold til borgerens kontakt til andre myndigheder.
- Vejledning om bolig.
- Støtte til håndtering af fysiske, psykiske og sociale problemstillinger.
- Støtte til behandling af stof-/alkoholproblemer eller andre afhængigheder.

Borgere, hvor psykiske problemer i større eller mindre grad spiller en rolle sammen med radikalisering, kan også være i målgruppen for en særlig helhedsorienteret indsats. Det er i disse sager centralt, at der laves en professionel og systematisk screening af borgerne, og at der ydes

støtte og supervision til medarbejderne. I nogle tilfælde vil der være behov for decideret psykiatrisk behandling udenfor kommunalt regi.

Ønsket er:

- At flere radikaliserede borgere vælger at forlade ekstremistiske miljøer.
- En bedre håndtering af sager med radikalisering, hvor psykiske udfordringer spiller en rolle.

Ansvarlig

Enheden for Kriminalpræventive programmer (EKP) i Socialforvaltningen i samarbejde med koordineringsenheden og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Væsentlige samarbejdspartnere

Kriminalforsorgen, Region Hovedstadens Psykiatri, DIGNITY og Københavns Politi

Projekter eller driftsindsatser, der understøtter det indgribende niveau

Indsatser på det indgribende niveau varetages primært af politiet, herunder PET, som er den myndighed, der håndterer radikaliserede borgere, samt sager hvor der *er* foretaget kriminelle handlinger, eller hvor borgere har planlagt at gennemføre kriminelle handlinger.

Dertil kommer evt. retsforfølgelse og evt. afsoning, som sker i regi af Kriminalforsorgen.

Perspektiver og udviklingspotentialer på det indgribende niveau

- Udvikling af samarbejdet med PSP og Region Hovedstaden om udredning og behandling af radikaliserede borgere med psykiske udfordringer og sindslidelser.

Bilag 1 - Oversigt over ekspertgruppens 15 anbefalinger og de af Københavns Kommunes indsatser, der adresserer anbefalingerne

Rapporten fra Ekspertgruppen til forebyggelse af radikaliserings indeholder 15 hovedanbefalinger.

Med bevillingerne fra budget 2016 som tilføjelse til de eksisterende indsatser, følger Københavns Kommune i større eller mindre grad hovedparten af ekspertgruppens 15 hovedanbefalinger. I figurerne fremgår de 15 anbefalinger fra Ekspertgruppen til forebyggelse af radikaliserings og de af Københavns Kommunes indsatser, der adresserer anbefalingerne. Nogle indsatser adresserer flere anbefalinger, hvorfor nogle indsatser forekommer flere gange.

Figur 1: Anbefalinger om styrket koordinering og overblik

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
Ny enhed for koordinering og tværgående overblik Herunder afklaring af mulighed for udveksling af oplysninger ml. myndigheder	Tværgående koordineringsenhed for antiradikalisering Koordineringsenheden består af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF), Socialforvaltningen (SOF), Børne- og Ungdomsforvaltningen BUF) (ad hoc), SSP (Skole, Socialforvaltning og Politiet), Københavns Politi og Kriminalforsorgen.
Kommunikationsstrategi for indsatsen til forebyggelse af radikaliserings	I forbindelse med etableringen af en ny koordineringsenhed udarbejdes en samlet kommunikationsstrategi, der afstemmes med Københavns Politi.

Figur 2: Anbefalinger på det forebyggende niveau

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
Fremme af medborgerskab Herunder undervisning i medborgerskab, workshops diskrimination og fællesskab	Undervisning i og udvikling af medborgerskab i folkeskoler og fritidsinstitutioner (BUF) Indsatsen fremmer børn og unges sociale kompetencer og styrker deres demokratiske medborgerskab.
Samarbejde med lokale foreninger og aktører Herunder medborgerforum, information til beboere og rådgivning til lokale foreninger.	Lokal opsøgende indsats, herunder medborgerforum (BIF) På basis af et fælles charter oprettes et medborgerforum for dialog og samarbejde mellem kommunen og lokale foreninger og aktører.
Styrkelse af børn og unges kritiske sans ved brug af sociale medier Herunder online-baseret undervisningsmateriale om kildekritik og trivsel på sociale medier.	I forlængelse af folkeskolens formålsparagraf undervises elever i kritisk forståelse af digital kommunikation og færden på sociale medier. Kommunen samarbejder desuden med relevante aktører og myndigheder om at udvikle indsatser, som skal forebygge online/offline radikaliserings og rekruttering af unge.

Figur 3: Anbefalinger på det foregribende niveau

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
<p>Forpligtende samarbejde om systemovergange ved mistanke om radikaliserings Herunder samarbejde med Kriminalforsorgen og politiet ved løsladelse.</p>	<p>Foregribende antiradikaliseringssindsats i samarbejde med Kriminalforsorgens institutioner (SOF/BIF) Projektet sikrer en fælles indsats på tværs af systemerne og mulighed for at arbejde systematisk med forebyggelse af tilbagefald. Målgruppen identificeres ved systematisk screening og tilbydes evt. et særligt intensivt og struktureret forløb, der tager afsæt i det enkelte individs problemstillinger.</p>
<p>Støtte til forældre og pårørende Herunder kurser i forældrekompetencer, forældrecoaches og netværk for forældre til unge, der er udrejst til konfliktområder.</p>	<p>Kurser målrettet forældre (BIF) VINK kontakter SIRI for at undersøge muligheden for at udbyde kurser til forældre og tilbud om opbygning af forældre-netværk.</p> <p>1-1 støtte, samt forældrecoaching (BIF) Coaching af forældre indgår som del af indsatsen</p> <p>Udgående børne- og socialfaglig medarbejder (SOF/BIF) Konsulenten opkvalificerer SOFs medarbejdere i forebyggelse af radikaliserings blandt børn, unge og familier og sikrer vidensdeling og systematik ifm. bekymringssager</p>
<p>Styrket indsats over for marginaliserede unge Herunder styrkelse af opsøgende indsatser; udbygning af mentorindsats i VINK-regi; lillebrorindsats med øget opmærksomhed på negativ adfærd hos mindreårige unge og kurser om vredeshåndtering unge.</p>	<p>Opsøgende arbejde i forhold til radikaliseringsstruede borgere (BIF) De kommunale frontmedarbejders lokalt opsøgende arbejde styrkes med et mandat til opsøgende indsats og kontakt med radikaliserede individer og miljøer mhp. at intervenere så tidligt som muligt.</p> <p>1-1 støtte: Mentorstøtte til unge under og over 18-årige (BIF) Mentorforløbet styrker den unges sociale, faglige og kognitive kompetencer mhp. at bedre den unges strukturelle og sociale integration.</p> <p>I regi af VINK rettes henvendelse til forældre ved bekymringstegn hos unge med kontakt til ekstremistiske eller kriminelle miljøer.</p> <p>Socialforvaltningen tilbyder som en del af tilbudsviften kurser i vredeshåndtering, men ikke specifikt for målgruppen af radikaliseringsstruede borgere. Der er ikke aktuelle planer om at etablere noget specifikt for målgruppen af radikaliseringsstruede borgere.</p>
<p>Opkvalificering af sundhedspersonale Herunder vejledning om bekymringstegn hos børn og unge.</p>	<p>Kommunens sundhedspersonale arbejder ikke med et antiradikaliseringssfokus. Der er ikke aktuelle planer om at inddrage sundhedspersonale i arbejdet med at spotte bekymringstegn.</p>

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
<p>Styrket samarbejde med boligselskaber Herunder opkvalificering af frontmedarbejderes opmærksomhed på bekymringstegn og undersøgelse af mulighed for at informere boligselskaber om løsladelse af radikaliseringsstruede borgere.</p>	<p>Økonomiforvaltningen har efter aftale med Københavns Politi igangsat samarbejde med boligselskaberne i København, der skal afdække behov og muligheder for at udveksle oplysninger imellem Politi, Kommune og Boligselskaber.</p> <p>Lokal opsøgende indsats, herunder medborgerforum (BIF) Via deltagelse i medborgerforummet styrkes boligsociale medarbejderes opmærksomhed på udsatte unge</p> <p>Vidensoplæg og rådgivning til kommunale medarbejdere (BIF) VINK tilbyder efterspørgselsbaserede vidensoplæg og rådgivning til boligsociale medarbejdere.</p> <p>Tryghedspartnerskab på Amager og i Tingbjerg og Husum (ØKF) I Tryghedsplanerne for 2016 indgår det lokale samarbejde omkring forebyggelse af radikalisering i partnerskabsområderne som særskilt aktivitet.</p>
<p>Styrket vidensdeling med relevante byer Herunder kontakt til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om oprettelse af et vidensdelingforum; konferencerække mellem relevante kommuner om antiradikalisering</p>	<p>Etablering og drift af en national hotline på radikaliseringsområdet (BIF) Indsatsen styrker samarbejde og vidensdeling på tværs af kommunegrænser omkring bekymringer om radikalisering.</p> <p>VINK's medarbejdere deltager i konferencer og erfaringsdeling om forebyggelse af radikalisering.</p> <p>BIF deltager i lederforum på radikaliseringsområdet i regi af Styrelsen for International Rekruttering og Integration. I forummet deltager relevante danske byer på ledelsesniveau.</p> <p>SOF og BIF er en del af et sagsbehandlernetværk, hvor praksis i forbindelse med sager, hvor radikalisering spiller en rolle drøftes.</p>
<p>Fokus på voldsramte familier og flygtningefamilier med traumer Herunder styrket screening og udredning af traumatiserede flygtningefamilier og styrkelse af frontmedarbejdernes kvalifikationer.</p>	<p>I Jobcenter Copenhagen International screenes flygtninge og familiesammenførte for traumer, og henvises ved behov til CAB NOOR¹ mhp. relevant uddannelse og beskæftigelse. I forbindelse med at København skal tage imod et større antal flygtninge i 2016 intensiveres kontakten til de kommende borgere, så der tages kontakt tidligst muligt efter visitering. Det tværfaglige samarbejde i forvaltningen omkring de kommende borgere øges.</p>

¹ Center for Afklaring og Beskæftigelsesindsats for flygtninge og indvandrere med traumer

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
Styrket kontakt med radikaliserede miljøer Herunder mandat til frontmedarbejdere til at kontakte radikaliserede individer og miljøer	Opsøgende arbejde i forhold til radikaliseringsstruede borgere (BIF) De kommunale frontmedarbejders lokalt opsøgende arbejde styrkes med et mandat til opsøgende indsats og kontakt med radikaliserede individer og miljøer mhp. at intervenere så tidligt som muligt.

Figur 4: anbefalinger på det indgribende niveau

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
Indsatser til udsatte borgere, der er radikaliserede eller sårbare overfor radikalisering samt hjemvendte fra konfliktområder Herunder helhedsorienteret, tværgående intensiv indsats til radikaliserede og traumatiserede borgere.	Resocialiserende indsats målrettet radikaliserede og radikaliseringsstruede borgere (Enheden for Kriminalpræventive programmer i SOF/Koordineringsenheden) I tilfælde hvor der er behov for en særlig indsats for radikaliserede borgere, der ønsker at 'exite' fra et ekstremistisk miljø, sammensættes et individuelt tilpasset antiradikaliseringstilbud til borgeren.

Figur 5: anbefalinger om øget vidensniveau og analyse

Anbefalinger fra Ekspertgruppen	Københavns Kommunes indsats på området
Øget vidensniveau og analyse Udvikling af metoder til effektmåling; evaluering nye indsatser og formidling og anvendelse af eksisterende forskning	Københavns Kommune har siden 2010 arbejdet med indsamling af viden, effektmåling samt evaluering af kriminalpræventive indsatser under Sikker By indsatsen VINK deltager i konferencer og erfaringsdeling vedr. nyeste forskning inden for radikalisering

Bilag 2 – Lovgrundlag for antiradikaliseringssindsatsen i Københavns Kommune

Som led i udarbejdelsen af strategi og handleplan for antiradikalisering er der blevet foretaget en kortlægning af det juridiske grundlag for kommunens antiradikaliseringssindsats, herunder for mulighederne for at udveksle oplysninger på tværs af myndigheder.

Kortlægningen er gennemført af forvaltningerne (ØKF, BIF og SOF) samt Borgerrådgiveren i Københavns Kommune, men i dialog med Justitsministeriet, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

Kortlægningen viser, at det er bestemmelser i hhv. retsplejeloven, persondataloven, serviceloven og lov om aktiv beskæftigelsesindsats, som danner grundlag for kommunens antiradikaliseringssindsats.

I det følgende opridses hovedtrækkene i lovgrundlaget.

Retsplejelovens §§ 115 og 115a omhandler muligheden for, uden samtykke fra borgeren, at udveksle oplysninger mellem myndigheder i hhv. SSP, PSP og KSP¹samarbejdet. Videregivelsen af oplysninger må kun ske, hvis det har et kriminalitetsforebyggende sigte, og politiet må ikke anvende oplysningerne i efterforskningsøjemed. Efter en revision af retsplejeloven i marts 2016 kan Kriminalforsorgen nu også udveksle oplysninger med politi og kommune om varetægtsfængslede borgere, hvor der er mistanke om radikaliserings.

RPL § 115 omfatter både unge over og under 18 år, og RPL §115a giver endvidere politiet mulighed for at videregive oplysninger om borgere over 18 års private forhold til forældre og andre nærtstående.

Persondatalovens §§ 5-8 omhandler myndigheders mulighed for at udveksle personfølsomme oplysninger uden samtykke fra borgeren. Det er hovedreglen i persondataloven, at personfølsomme oplysninger ikke må udveksles mellem myndigheder uden samtykke. Men der er dog visse undtagelser, som bl.a. kommer til udtryk i § 8, der beskriver ”værdispringsreglen”. Værdispringsreglen indebærer, at myndigheder kan videregive personfølsomme oplysninger, hvis hensynet til offentlige interesser klart overstiger hensynet til den enkelte. Værdispringsreglen kan derfor anvendes, hvis en myndighed har mistanke om forberedelse af grov personfarlig kriminalitet eller terror.

Servicelovens § 12 b, der trådte i kraft 1. januar 2016, præciserer, at kommunerne er forpligtigede til at iværksætte gratis og målrettede rådgivningstiltag for borgere over 18 år, hvor der er bekymring for radikaliserings. Det beskrives bl.a., at kommunen kan lave opsøgende arbejde og af egen drift kan tage kontakt til borgere, som skønnes i risiko for at blive radikaliserede. Der kan dog udelukkende igangsættes tiltag, hvis den pågældende borger giver samtykke til at ville deltage.

Af serviceloven fremgår det videre, at kommunen varetager forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme blandt børn og unge under 18 år i SSP-samarbejdet, og at der allerede er en række

---

¹ SSP: Skole, Social og Politi, PSP: Psykiatri, Social og Politi; og KSP: Kriminalforsorg, Social og Politi.

muligheder i serviceloven for at træffe afgørelser om foranstaltninger for børn og unge under 18 år med henblik på antiradikalisering. Det drejer sig bl.a. om servicelovens §§50 (børnefagligundersøgelse), 51 (undersøgelse uden samtykke), 52 (foranstaltninger), 57a (forældre pålæg), 57b (unge pålæg) og 58 (anbringelse uden for hjemmet uden samtykke).

Lov om aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 9b-12 indeholder en række bestemmelser, der giver kommunen hjemmel til at iværksætte indsatser og tilbud til radikaliserede eller radikaliseringsstruede borgere. Det drejer sig bl.a. om mentorforløb, virksomhedspraktik og forskellige vejledningstiltag. Formålet er at få borgeren ud af radikaliserings og i job eller uddannelse.